

Uchwała Nr XXI/167/2020
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 30 stycznia 2020 roku

w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Powiecie Jasielskim na rok 2020”.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 511 ze zm.) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.) Rada Powiatu w Jaśle uchwala, co następuje:

§1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Powiecie Jasielskim na rok 2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch

***„Powiatowy program
oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie
w Powiecie Jasielskim na rok 2020”***

Ośrodek Interwencji Kryzysowej
pozostający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Jasle

Jasło, 2019 rok

Wprowadzenie

Zjawisko przemocy w rodzinie według Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działania naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga systemowego podejścia do problemu oraz kompleksowych, zintegrowanych i interdyscyplinarnych działań, których celem jest zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie – poprzez oddziaływanie profilaktyczne zapobiegające występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie, udzielanie specjalistycznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zasady opracowania i realizacji Programu określa:

- a) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r., Nr 50, poz. 259),
- b) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjęty do realizacji Uchwałą Nr 76/2014 Rady Ministrów z dnia 29.04.2014 r.,
- c) Wytyczne zawarte w „Procedurach postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych, związanych z przemocą w rodzinie, materiałach instruktażowych, zaleceniach – dla osób realizujących te zadania” - pkt. 11. „Zasady opracowywania programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

Zgodnie z założeniami *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020* jedną z form pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie są oddziaływania korekcyjno-edukacyjne. Opracowanie i realizacja programu, według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację zadania zapewnia budżet państwa.

Programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie powinny stanowić pomocniczą rolę i być częścią integralnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na który składają się także różne formy interwencji prawno-administracyjnych podejmowanych wobec sprawców.

I. Założenia ogólne programu

Niniejszy program został opracowany w oparciu o integracyjny model pracy łączący podejście krótkoterminowe skoncentrowane na rozwiązaniach TSR, podejście behawioralno-poznawcze oraz elementy programu Duluth.

Analizując badania, które prezentują występowanie różnych aspektów przemocy domowej oraz posiłkując się własnym doświadczeniem pracy z osobami uwięzonymi w przemoc można wnioskować, że zjawisko przemocy jest uwarunkowane licznymi przyczynami stanowiącymi sieć wzajemnych powiązań i zależności.

Najbardziej ogólne, to uwarunkowania społeczno-kulturowe, które są związane z funkcjonowaniem społeczeństw w aspekcie duchowym i aksjologicznym. Odnoszą się do tradycji, zwyczajów traktowania kobiet, mężczyzn, dzieci, czy przekonań i opinii na temat przemocy oraz instytucji społecznych.

Natomiast bardziej bezpośrednie znaczenie na stosowanie przemocy domowej mają doświadczenia socjalizacyjne sprawcy i ofiary w rodzinie pochodzenia, osobowość sprawcy, jak również zaburzone relacje między członkami rodziny pochodzenia i aktualnej.

Wyzwalaczami przemocy są natomiast sytuacje, w których bardzo istotną rolę odgrywa chroniczne obciążenie trudnościami, np. związanymi z finansami, relacjami rodzinnymi, chorobą, czy innymi sytuacjami, odbieranymi jako trudne. Wszystkie te czynniki tworzą sieć wzajemnych powiązań i zależności, stanowiąc indywidualną charakterystykę sytuacji przemocowej w rodzinie.

Odnosząc się do wiedzy na temat różnorodności problemów doświadczanych przez sprawców można stwierdzić, że model pracy integrujący różne podejścia, formy, narzędzia i metody pracy znajdzie grupę uczestników, dla których będzie stanowił skuteczny sposób radzenia sobie z zachowaniami przemocowymi.

Założeniem niniejszego programu jest integracja następujących elementów:

- a) edukacji na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc,
- b) promocji wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- c) stosowania procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- d) uczenia umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli, porozumiewania się wg modelu komunikacji „Porozumienie bez przemocy”.

Aktualny stan wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie pozwala formułować treści merytoryczne oparte na przekonaniach i sądach dotyczących przemocy domowej oraz na sposobach jej powstrzymywania, tj.:

- przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana poprzez stereotypowe myślenie, czyli przez postawy i poglądy wielu ludzi, często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania drugiej osoby,
- przemocy nie można usprawiedliwiać w żadnym przypadku i nigdy nie należy się na nią godzić,
- przemoc ma uwarunkowania kulturowe i obyczajowe, które oparte są na funkcjonujących w społeczeństwie stereotypach np. na temat ról kobiety i mężczyzny, orientacji seksualnej, rasy,

- można nabyć umiejętności porozumiewania się bez przemocy,
- wybór stosowania przemocy jest decyzją sprawcy, za którą ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

W związku z powyższym, program korekcyjno-edukacyjny zawiera działania psychologiczne, edukacyjne i socjalizacyjne ukierunkowane na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przemocy przez te osoby oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie. Uczestnicy programu będą zatem edukowani na temat dynamiki przemocy, jej uwarunkowań społeczno-kulturowych, będą mogli skonfrontować własne przekonania, poglądy i postawy wobec przemocy. Będą mieli możliwość zdobycia wiedzy na temat krzywd, które wyrządzają osobom najbliższym, stosując przemoc, a także na temat wpływu zachowań przemocowych na relacje z osobami najbliższymi. Ważnym aspektem pracy z uczestnikami programu korekcyjno-edukacyjnego jest ich przygotowanie do wzięcia odpowiedzialności moralnej oraz psychologicznej za swoje czyny, jak również do rozpoczęcia pozytywnych zmian w relacjach interpersonalnych.

Podczas oddziaływań prowadzonych w ramach programu jego uczestnicy będą mieli okazję do wnikliwego rozpoznawania osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych, które mogą inicjować zachowania przemocowe i ich eskalację. Oddziaływania będą ukierunkowane na promowanie alternatywnych wartości i postaw, które pozwolą na konstruktywne wyrażanie emocji w sposób nieprzemocowy i akceptowany społecznie.

Uczestnicy programu będą mieli możliwość autentycznego zaangażowania się w proces zmian zachowań i postaw, czyli zmian na poziomie behawioralno-poznawczym, poprzez ćwiczenie nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania oraz rozwiązywania sytuacji konfliktowych.

Należy zaznaczyć, że niniejszy program będzie realizowany zgodnie z następującymi zasadami:

- podstawowym priorytetem jest bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej,
- realizatorzy programu będą promować wysokie standardy etyczne i pragmatyczne oparte na aktualnej wiedzy i badaniach,

- realizatorzy programu będą wykazywali dbałość i starania, by program przyczyniał się do faktycznych zmian postaw i zachowań, zwiększał świadomość poczucia odpowiedzialności za własne czyny,
- uczestnicy programu będą traktowani w sposób nienaruszający ich godności,
- promowana będzie współpraca i komunikacja między programami dla osób stosujących przemoc a placówkami i instytucjami zajmującymi się pomaganiem osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Realizując program należy mieć na uwadze, że nie jest to forma osobistej psychoterapii sprawcy, lecz są to oddziaływania korygujące niepożądane oraz szkodliwe zachowanie i postawy.

II. Cele programu

Podstawowym celem programu jest pomoc osobom stosującym przemoc w rodzinie w zaprzestaniu jej stosowania oraz ukształtowanie świadomej i odpowiedzialnej postawy życiowej w ramach pełnionych ról.

Cele szczegółowe:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Osiągnięcie wymienionych powyżej celów będzie możliwe dzięki oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym prowadzonym na poziomie poznawczym, emocjonalnym oraz zachowań, tj.:

- na poziomie poznawczym – wprowadzanie zmian przekonań związanych z kształtowaniem się tożsamości i ich wpływu na zachowanie (w tym: rola kobiety i mężczyzny we współczesnym świecie i rodzinie);
- na poziomie emocjonalnym – pomoc w odzyskiwaniu kontroli i radzeniu sobie z emocjami;
- na poziomie zachowań – uczenie komunikacji i wywierania wpływu w kontaktach interpersonalnych bez stosowania przemocy.

III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc jest zjawiskiem stanowiącym zagrożenie dla wszystkich uwikłanych w nią osób, a jej skutki są długotrwałe i w sposób istotny wpływają na codzienne funkcjonowanie człowieka. Im szybciej zostaną podjęte działania związane z zatrzymaniem przemocy, tym mniejsze będą koszty emocjonalne osób dotkniętych przemocą.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga systemowego podejścia do problemu oraz kompleksowych, zintegrowanych i interdyscyplinarnych działań, których celem jest zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie – poprzez oddziaływanie profilaktyczne zapobiegające występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie, udzielanie specjalistycznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu efektywnego doboru form pomocy do potrzeb osób zagrożonych wystąpieniem przemocy lub uwikłanych w przemoc, została przeprowadzona diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w powiecie jasielskim oraz lokalna analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Analiza zagrożeń w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu jasielskiego została opracowana w oparciu o dane statystyczne za lata 2016-2018 udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Jasle, Prokuraturę Rejonową w Jasle, Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu powiatu jasielskiego oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle.

Tabele 1, 2 i 3 obrazują dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jasle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 1. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jasle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

Lp.	Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”			LICZBA		
				ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
1.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A			ogółem 291	ogółem 330	ogółem 373
	w tym:	a) Liczba formularzy wszczynających procedurę		193	229	238
		b) liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury		98	101	135
2.	Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą			ogółem 291	ogółem 330	373
	w tym:	a) miasto		96	110	104
		b) wieś		195	220	269
3.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą			ogółem 513	ogółem 531	ogółem 569
	a) kobiet			267	286	324
		w tym:	- do 65 roku życia	231	246	278
			- od 66 roku życia	36	40	46
	b) mężczyzn			51	81	74
		w tym:	- do 65 roku życia	40	69	66
			- od 66 roku życia	11	12	8

	c) małoletnich			195	164	171	
		w tym:	- dziewcząt	81	70	90	
			- chłopców	114	94	81	
4.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			ogółem 291	ogółem 330	ogółem 373	
	w tym:	a) kobiet		20	26	18	
		b) mężczyzn		268	300	352	
		c) nieletnich		3	4	3	
			w tym:	- dziewcząt	1	0	0
				- chłopców	2	4	3
5.	Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			ogółem 10	ogółem 8	ogółem 14	
	w tym:	a) kobiet		0	0	0	
		b) mężczyzn		10	8	13	
		c) nieletnich		0	0	1	
6.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu			ogółem 193	ogółem 200	ogółem 223	
	w tym:	a) kobiet		10	6	5	
		b) mężczyzn		182	193	218	
		c) nieletnich		1	1	0	
			w tym:	- dziewcząt	1	0	0
				- chłopców	0	1	0
		w tym:	• doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek		ogółem 0	ogółem 0	ogółem 0

			<ul style="list-style-type: none"> doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia	ogółem 179	ogółem 190	ogółem 205	
			w tym:	- kobiet	10	6	3
				- mężczyzn	168	184	202
				- nieletnich	1	0	0
7.	Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej			ogółem 2	ogółem 0	ogółem 6	

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Na podstawie danych zwartych w tabeli 1 zauważa się tendencję wzrostową dotyczącą liczby wypełnionych przez Policję formularzy „Niebieskie Karty”. Nadal zdecydowaną większość osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią mężczyźni. Większość tych osób znajdowała się pod wpływem alkoholu.

Tabela 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Rodzaje przemocy	Liczba		
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
fizyczna	195	213	210
psychiczna	299	326	371
seksualna	5	3	1
ekonomiczna	1	0	1
przemoc innego rodzaju	167	176	189

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Z danych statystycznych Policji za latami 2016-2018 wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych przemocą w rodzinie doświadczała przede wszystkim przemocy psychicznej. Należy mieć na uwadze, że w zdecydowanej większości osoby doznające

przemocy doświadczają różnych jej form, które współwystępują w różnych konfiguracjach i z różnym nasileniem.

Tabela 3. Rodzaje pomocy udzielonej przez Policję osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą

Rodzaje pomocy	Liczba osób		
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
Umieszczenie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	0	1	0
Umieszczenie w ośrodku wsparcia	0	0	0
Umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowej	0	0	0
Umieszczenie w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0	0
Umieszczenie w szpitalu	1	0	0
Udzielenie pomocy medycznej	10	2	1
Inny rodzaj pomocy	0	0	0

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Tabela 4. Liczba osób z terenu powiatu korzystających w 2018 roku z pomocy poszczególnych SOW

Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba osób korzystających ogółem, w tym:	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Liczba dzieci
SOW Gorzyce	0	0	0	0
SOW Korytniki	0	0	0	0
SOW Lesko	3	3	0	0
SOW Nowa Sarzyna	1	1	0	0

Źródło: dane statystyczne z SOW w województwie podkarpackim

Poniżej natomiast zostały przedstawione dane Prokuratury Rejonowej w Jaśle, z których wynika, że w roku 2018 liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk znacząco wzrosła w porównaniu do lat poprzednich. Natomiast liczba akt oskarżenia skierowanych do Sądu jest porównywalna w latach 2016-2018, co obrazuje tabela 5.

Tabela 5. Dane statystyczne udostępnione przez Prokuraturę Rejonową w Jaśle

Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk	68	59	133
Liczba akt oskarżenia skierowanych do Sądu	29	27	32
Liczba wniosków o poddanie się karze w trybie art. 335 § 1 kpk (wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar bez przeprowadzenia rozprawy)	12	7	brak danych
Liczba wniosków w trybie art. 324 § 1 kpk (dotyczy umorzenia śledztwa i zastosowania środków zabezpieczających wobec stwierdzenia całkowitej niepoczytalności podejrzanego)	2	brak danych	brak danych
Liczba umorzonych postępowań	25	25	brak danych

Źródło: dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle

Z danych zawartych w tabeli 5 wynika, że w 2018 roku 4 osoby z terenu powiatu jasielskiego skorzystało ze schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie województwa podkarpackiego.

Tabela 6. zawiera dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu powiatu jasielskiego, które obrazują skalę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez Policję.

Tabela 6. Dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie jasielskim

Lp.	Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie jasielskim	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur NK wszczętych przez Policję		
		ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
1.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Jasle	33	8	10
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Dębowiec	0	1	0
3.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Jasło	4	3	3
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kołaczyce	1	3	2
5.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krempnej	1	2	1
6.	Zespół Interdyscyplinarny w Nowym Żmigrodzie	2	4	3
7.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Osiek Jasielski	0	2	0
8.	Zespół Interdyscyplinarny w Skołyszynie	3	0	2
9.	Zespół Interdyscyplinarny w Tarnowcu	2	2	3
10.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rodzinie w Gminie Brzyska	1	8	7

Źródło: dane statystyczne Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu jasielskiego

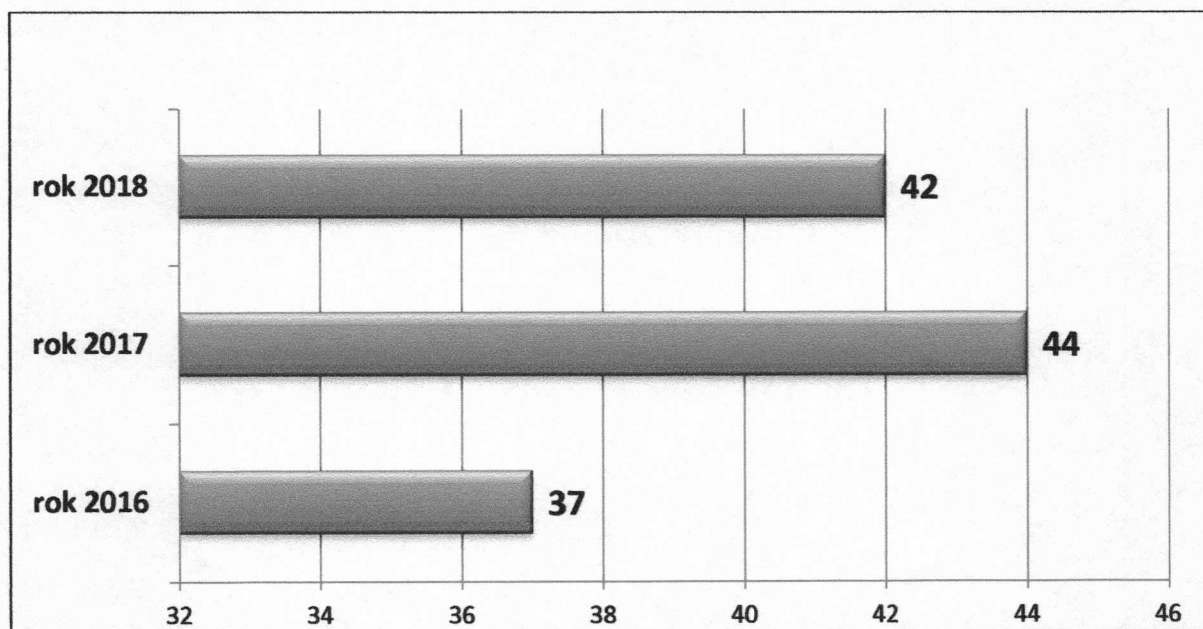
Dane statystyczne Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jasle przedstawione w tabeli 7. obrazują liczbę osób, które w latach 2014-2018 wzięły udział w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela 7. Prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie jasielskim

Liczba osób uczestniczących w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle		
Rok	Liczba osób uczestniczących w programie	Liczba osób, które ukończyły program
2014	9	6
2015	4	2
2016	4	3
2017	5	3
2018	program nie został zrealizowany – brak chętnych osób	

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Wykres 1. Liczba osób uwiękanych w przemoc w rodzinie korzystających z pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaśle w latach 2016-2018

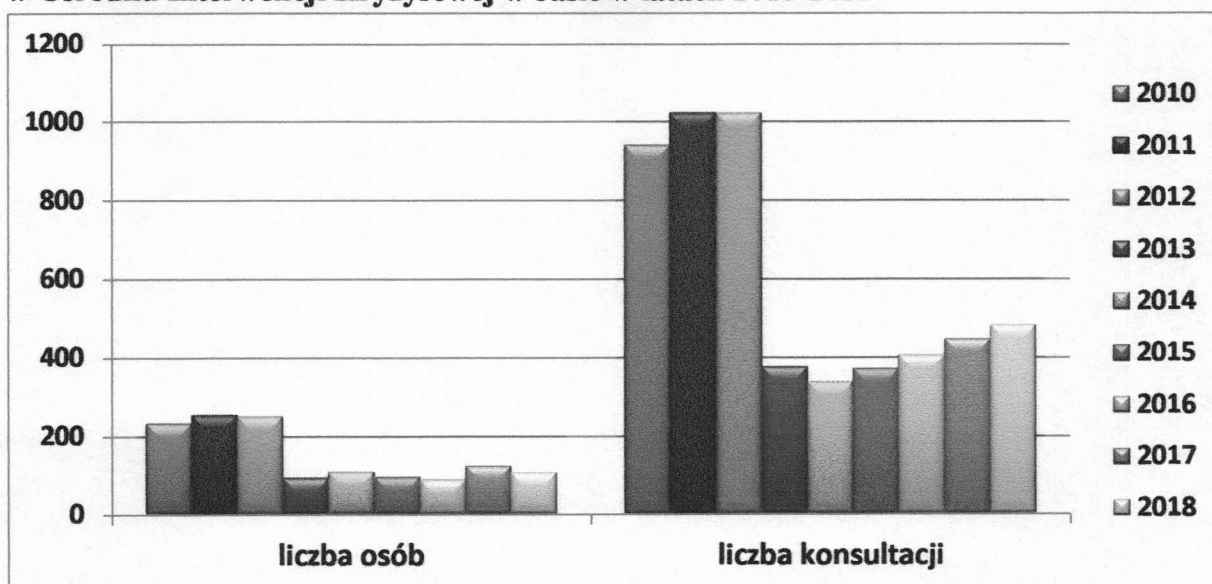

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Liczba osób uwiękanych przemoc, które w latach 2016-2018 skorzystały ze specjalistycznej pomocy w OIK w Jaśle jest porównywalna (wykres 1).

Wykres 2. Analiza porównawcza dotycząca liczby osób korzystających z pomocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jaśle w latach 2010-2018

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Na wykresie 2 zostały przedstawione dane statystyczne za lata 2010-2018, które obrazują liczbę osób korzystających z pomocy w OIK w Jaśle oraz liczbę specjalistycznych konsultacji i porad.

Wnioski i rekomendacje:

1. Częstotliwość występowania oraz wykrywalność zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie jasielskim w latach 2016-2018 w odniesieniu do lat poprzednich jest porównywalna, na co wskazują:
  - liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2016-2018 podejmowanych,
  - liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk oraz skierowania do Sądu akt oskarżenia.
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle udziela specjalistycznej pomocy osobom znajdującym się w różnych kryzysach życiowych, w tym uwikłanym w przemoc w rodzinie. Z pomocy OIK korzystają zarówno osoby doznające przemocy oraz osoby stosujące przemoc. Liczba osób uwikłanych przemoc, które w latach 2016-2018 skorzystały ze specjalistycznej pomocy w OIK w Jaśle jest porównywalna.

3. Na terenie powiatu jasielskiego występują potrzeby związane z zapewnieniem pomocy w formie schronienia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym osobom doznającym przemocy w rodzinie.
4. Należy podejmować działania zmierzające do rozbudowy sieci wsparcia dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym dla osób doznających przemocy, między innymi poprzez poszerzanie działalności OIK o nowe formy pomocy.
5. Należy, w miarę możliwości, rozszerzać zasoby kadrowe o wykwalifikowanych specjalistów w celu zwiększenia dostępu do uzyskania bezpłatnej profesjonalnej pomocy ludziom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych.
6. Należy nadal podejmować działania informacyjne oraz edukacyjne na temat zjawiska przemocy domowej oraz możliwości szukania pomocy, jak również na temat zagrożeń związanych z używaniem alkoholu oraz środków psychoaktywnych.
7. Należy podejmować działania profilaktyczno-edukacyjne wśród dzieci i młodzieży w celu ukazywania alternatywnych form spędzania czasu wolnego i zapobiegania występowaniu zachowań ryzykownych.
8. Należy rozważyć wprowadzenie innowacyjnych form informowania o możliwości skorzystania z pomocy w formie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz sposobów motywowania do udziału w programie.

IV. Realizacja programu

Program korekcyjno-edukacyjny w roku 2020 będzie realizowany w systemie zamkniętym, w grupie liczącej około 10 do 15 osób lub mniejszej – po wyrażeniu zgody przez Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie. Oznacza to, że nie przewiduje się możliwości dołączania nowych osób w trakcie realizacji cyklu zajęć. Program będzie obejmował 60 godzin zegarowych pracy grupowej i 2 godziny zegarowe pracy indywidualnej z każdym uczestnikiem programu.

Integralną częścią programu jest diagnoza wstępna, która odbywa się w ramach spotkań indywidualnych z każdym uczestnikiem. Jej wynikiem jest podpisanie kontraktu z klientem. Diagnoza wstępna jest wstępnym rozpoznaniem sytuacji uczestnika i ma na celu określenie jego motywacji, uzyskanie informacji o sytuacji życiowej (rodzinnej i zawodowej), sposobach funkcjonowania, specyfice zachowań przemocowych, jakie stosuje (m.in. kwestionariusz

historii przemocy), cechach osobistych istotnych dla pracy korekcyjnej. Diagnoza powinna zostać opisana w dokumentacji klienta.

Diagnoza pogłębiona dokonywana jest natomiast odpowiednio do potrzeb i służy uzyskaniu szczegółowych informacji o funkcjonowaniu i przeszłości uczestników. Także powinna zostać opisana w dokumentacji klienta.

Dotyczy m.in. następujących obszarów życia:

- historii rodziny pochodzenia,
- historii relacji, w których występuje przemoc oraz poprzednich związków,
- historii interwencji związanych z przemocą,
- historii agresywnych i przemocowych zachowań w innych sytuacjach życiowych,
- historii pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych,
- doświadczeń związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków.

Przyjęcie do programu będzie potwierdzone zawarciem kontraktu na aktywny udział w sesjach grupowych. Kontrakt zawiera:

- formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności w zajęciach,
- obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i z innymi ludźmi,
- wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za fakty stosowania przemocy w rodzinie,
- zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,
- informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu,
- zgodę kandydata na przetwarzanie danych osobowych dla potrzeb niezbędnych do realizacji założeń programu.

Podczas spotkania diagnozującego - osoby, u których rozpoznano uzależnienie od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających i psychotropowych są informowane, że w pierwszej kolejności powinny uczestniczyć w terapii uzależnienia.

Zawartość merytoryczna programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie obejmuje edukację oraz praktyczne ćwiczenia służące uczeniu się sposobów reagowania w sposób alternatywny do zachowań przemocowych.

Przekazywane treści edukacyjne dają uczestnikom programu możliwość przeformułowania własnych przekonań i postaw, które mają wpływ na stosowanie i usprawiedliwianie przemocy. Wiedza ta jest niezwykle istotna i niezbędna do rozpoczęcia pozytywnych zmian osobistych.

Oddziaływania edukacyjne będą się skupiać na następujących zagadnieniach:

- przemoc w rodzinie (m.in. rodzaje i formy, źródła, mechanizmy, mity i stereotypy podtrzymujące przemoc, role kobiece i męskie, role rodziców i dzieci),
- perspektywa prawna (konsekwencje stosowania przemocy),
- problem władzy i kontroli w relacjach interpersonalnych (m. in. cele stosowania przemocy, potrzeby sprawców związane z władzą i kontrolą, odpowiedzialność za przemoc),
- opracowanie tzw. planu bezpieczeństwa (planowanie i rozwijanie samokontroli poprzez poznanie mechanizmów zachowań agresywnych i przemocowych, rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych oraz powstrzymywanie zachowań agresywnych),
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania zachowań ryzykowanych prowadzących do uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz zależności występujących między zażywaniem środków psychoaktywnych a stosowaniem przemocy,
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania emocji, konstruktywnego ich wyrażania, konstruktywnego wyrażania złości i gniewu, aktywnego i empatycznego słuchania,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów poprzez negocjacje, kompromisy,
- promowanie pozytywnych standardów i wartości (m.in. przejmowanie odpowiedzialności za związek, rodzinę, dostrzeganie praw drugiego człowieka),
- wpływ stosowania przemocy w rodzinie na rozwój psychiczny i zachowanie dzieci (m.in. uświadamianie i edukacja rodziców/opiekunów na temat praw i obowiązków rodzicielskich, właściwych metod i form wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konsekwencji i dyscypliny w wychowaniu jako alternatywy stosowania przemocy),

- problematyka tolerancji i szacunku do osób starszych, niepełnosprawnych, chorych psychicznie, przewlekłe chorych (m.in. nauka pozytywnych zachowań oraz radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, trudnych w kontakcie z w/w osobami).

Część korekcyjna stwarza uczestnikom programu możliwość:

- ćwiczenia w grupie nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania,
- pracy nad rozpoznawaniem oraz zmianą przekonań i postaw osobistych poprzez analizę sytuacji przedstawionych na zajęciach oraz swoich własnych sytuacji życiowych,
- nauki skutecznej kontroli nad zachowaniami przemocowym w rodzinie,
- korygowania postaw i przekonań związanych z przemocą,
- nauki kontroli emocji, zachowań oraz odpowiedzialnego podejmowania decyzji w sytuacjach konfliktowych,
- uczenia się konstruktywnej komunikacji interpersonalnej,
- pracy z nawrotami zachowań przemocowych.

Praca korekcyjna będzie zawierała elementy treningu umiejętności psychospołecznych, kontroli złości i porozumienia bez przemocy w celu nauki nowych umiejętności prawidłowej komunikacji, sposobów konstruktywnego rozwiązywania sporów i konfliktów, aktywnego słuchania, itp.

Zajęcia w ramach niniejszego programu będą prowadzone w następujący sposób - pierwsza godzina zajęć będzie stanowiła część edukacyjną (wykładową), a kolejne przeznaczone będą na działania korekcyjne.

W procesie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych mogą być wykorzystywane następujące metody pracy:

- wykłady,
- dyskusje panelowe,
- „burza mózgów”,
- scenki/drama,
- materiał filmowy,
- analiza zadań domowych, prac pisemnych,
- praca indywidualna na tle grupy,

- informacje zwrotne,
- ćwiczenia umiejętności.

W celu dostosowania oddziaływań do potrzeb i możliwości grupy zakłada się możliwość modyfikowania programu.

V. Dokumentowanie realizacji programu

Wszystkie działania prowadzone w ramach programu powinny być dokumentowane na etapie rekrutacji, przeprowadzenia diagnozy wstępnej oraz pogłębionej, w trakcie realizacji zajęć indywidualnych i grupowych, podczas prowadzonego monitoringu oraz na etapie częściowej oraz końcowej ewaluacji programu.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone w ramach programu będą dokumentowane w formie:

- dokumentacji indywidualnej uczestnika,
- dokumentacji grupy (listy obecności, tematyka zajęć, liczba godzin, harmonogram zajęć i inne),
- sprawozdań,
- kwestionariuszy ankiet,
- innych dokumentów.

VI. Rekrutacja uczestników

Rekrutacja do programu będzie prowadzona przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle i będzie odbywać się poprzez:

- upowszechnianie informacji o programie na stronach internetowych instytucji udzielających pomocy, podczas ewentualnych kampanii społecznych i akcji informacyjnych,
- współpracę z instytucjami, tj. sądem, prokuraturą, policją, zakładem karnym, ośrodkami pomocy społecznej, zespołami interdyscyplinarnymi, itd.,

- organizację spotkania informacyjnego z lokalnymi instytucjami pomocowymi (m.in. sąd, policja, ops) dotyczącego uruchomienia i organizacji kolejnej edycji programu oraz jego założeń, treści, form i sposobów realizacji.

Warunkiem przyjęcia osoby do programu powinno być uznanie przez nią faktu stosowania przemocy w rodzinie.

Uczestnikami programu mogą być osoby:

- skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywające karę pozbawienia wolności w zakładach karnych lub wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonywanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
- osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,
- osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Do programu nie mogą zostać zakwalifikowane osoby:

- z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz zaburzeniami osobowości pogranicznej (udział takich osób w programie mógłby tworzyć poważne przeszkody w realizacji zajęć edukacyjno-korekcyjnych),
- stosujące przemoc, wobec których rozpoznawane jest uzależnienie od alkoholu, i które powinny w pierwszej kolejności być kierowane na terapię uzależnienia.

W przypadku osób, których uczestnictwo w programie wiąże się z decyzją sądu, policji lub prokuratury, stosuje się powiadamianie tych organów w następujących kwestiach:

- przystąpienia do programu,
- każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie,
- zakończenia uczestnictwa w programie.

Uczestnik może wziąć udział w zajęciach kolejnej edycji programu z własnej woli lub po uprzednim skierowaniu przez właściwe podmioty.

Prowadzący może odmówić przyjęcia uczestnika do udziału w programie ze względów organizacyjnych lub ze względów bezpieczeństwa. Wówczas prowadzący lub organizator zajęć wskazuje inne możliwości pomocy lub możliwość skorzystania z udziału w programie w innym powiecie.

Fakt dobrowolnego uczestnictwa w programie oraz uzyskane informacje od uczestników programu dotyczące ich życia osobistego są objęte zasadą poufności, z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnianie czynów zabronionych przez prawo. O uczestnictwie w programie można informować wyłącznie instytucje i organizacje lub rodziny, które skierowały daną osobę do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Przeprowadzenie oceny pod względem spełniania wymagań przez potencjalnych uczestników programu należy do osób prowadzących zajęcia w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego.

Podczas zgłaszania i kwalifikacji osób do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych nie obowiązuje rejonizacja.

VII. Realizator programu

Realizatorem programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie będzie Powiat Jasielski poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. W ramach realizacji programu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle zatrudni osobę lub osoby do prowadzenia zajęć, które posiadają kwalifikacje określone w § 9 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259), tj.:

- ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
- posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Nadzór nad realizacją programu, zgodnie z założonymi celami i działaniami ukierunkowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów, będzie prowadziło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem programu będzie pracownik wyznaczony przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych prowadzonych dla osób stosujących przemoc w rodzinie będą monitorowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, zarówno w trakcie realizacji programu oraz do 3 lat po jego zakończeniu. Monitoring będzie prowadzony poprzez kontakt z samym uczestnikiem, jego rodziną, informacje uzyskane od służb i instytucji pracujących z uczestnikiem lub byłym uczestnikiem programu.

System monitorowania będzie obejmował:

- realizację zaplanowanych założeń, działań i rezultatów programu,
- zachowanie związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie i po jego realizacji.

Działania monitorujące posłużą doskonaleniu oraz upowszechnianiu dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

W ramach ewaluacji uczestnicy programu wypełnią ankiety na temat przekazywanych treści, sposobu prowadzenia zajęć oraz korzyści osobistych - tego, co najbardziej cenne, a co warto zmienić.

Monitorowanie i ewaluacja oddziaływań programu będą obejmować między innymi:

- a) monitorowanie przebiegu procesu grupowego, w tym m. in.: efektów postrzeganych przez prowadzących i uczestników programu, dotyczących: postaw uczestników wobec przemocy, efektów treningu kontroli złości i agresji, sposobów prowadzenia i wartości programu ze strony uczestników;
- b) badanie efektywności poszczególnych etapów programu za pomocą kwestionariuszy ankietowych dotyczących zakresu realizowanych treści programu: przed rozpoczęciem oddziaływań, w trakcie trwania programu oraz po zakończeniu programu – dotyczących zakresu realizowanych treści programu;
- c) badanie efektywności programu poprzez przeprowadzenie badań ankietowych, między innymi na temat zmiany postaw i zachowań oraz poziomu zadowolenia z udziału w programie.

Ponadto, wskazane jest nawiązanie kontaktu z rodziną uczestnika w trakcie realizacji zajęć, a także po zakończeniu programu, jak również pozyskiwanie informacji od służb i instytucji pracujących z uczestnikiem lub byłym uczestnikiem programu.

IX. Miejsce realizacji programu

Zajęcia w ramach programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie będą realizowane w miejscu wskazanym przez Powiat Jasielski, tj. pomieszczeniu do pracy grupowej – sali dla ok. 10-20 osób z możliwością ułożenia krzeseł odpowiednio do potrzeb grupy, wyposażonej w sprzęt: tablice flipchart, rzutnik, itp. W miarę możliwości zostanie udostępnione pomieszczenie do pracy indywidualnej – pokój do konsultacji indywidualnych zapewniający atmosferę poufności (bez obecności innych osób). Zajęcia będą realizowane poza miejscem udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

X. Źródła finansowania programu

Środki na realizację i obsługę programu będą pochodzić z dotacji Wojewody Podkarpackiego.

Podsumowanie

Istotną rolę podczas rekrutacji i realizacji programu oddziaływań korekcyjno-educacyjnych będzie odgrywała interdyscyplinarność oraz współpraca instytucji, specjalistów z realizatorem programu, jak również z osobami prowadzącymi oddziaływanie.

Opracowanie

Magdalena Maculak

*Ośrodek Interwencji Kryzysowej
pozostający w strukturze
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle*

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch